

М.М. ОГІЄНКО,

к.т.н., доцент, ВП «МФ КНУКІМ»,
м. Миколаїв

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Важливість розвитку туризму для України виявляється в тому, що він виступає як засіб валютних надходжень, забезпечення зайнятості, збільшення внеску в платіжний баланс, диверсифікації економіки, зростання прибутків і підвищення рівня добробуту нації. Динамічний розвиток туризму здійснює мультиплікаційний ефект на інші галузі економіки, в яких активізується інвестиційна діяльність, створюються нові робочі місця, розширюється обіг коштів. Тому питання розгляду фінансової складової функціонування туристичної галузі є важливими у практичному і теоретичному плані.

Фінансово-економічні проблеми розвитку туристичної галузі піднімаються в роботах українських науковців. Досить ґрунтовним є дослідження А. Кулінської [4] щодо особливостей фінансового механізму в туристичній галузі. С. Захарчук [2] обґрунтовує загальні фінансово-економічні проблеми, що стосуються функціонування туристичної галузі, Ю. Верланов [1] з позиції місцевого рівня досліджує фінансовий механізм розвитку туризму, а Н. Коленда [3] розглядає механізм фінансового забезпечення з точки зору реалізації стратегічного потенціалу рекреаційної системи регіону. Ряд наукових публікацій стосується фінансування курортно-рекреаційного комплексу як складової сфери туризму, це зокрема роботи Г. Костенко [5], О. Чайковської.

Аналізуючи туристичні потоки в Миколаївській області за період з 2012 по 2014 роки за даними Держстату України, ми визначили, що кількість туристів значно змінилась. Для докладнішої інформації розглянемо таблицю 1.

Таблиця 1. Туристичні потоки в Миколаївській області за 2012-2014 рр.[9]

Туристи	2012	2013	2014
Загальна кількість туристів	27934	20375	17003
в тому числі:			
Іноземні туристи	3973	4179	3108
Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	8479	9290	8362
Внутрішні туристи	15482	6906	4533
Екскурсанти	2238	326	2263

З таблиці 1 видно, що у 2012 році було зафіксовано 27934 туристи (з них іноземних туристів – 14,22%; туристів-громадян України, які виїжджали за кордон – 30,35%; внутрішніх туристів – 55,43%) та 2238 екскурсантів. У 2013 році загальна кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності в Миколаївській області зменшилась на 27,06% порівняно з 2012 роком, і склала 20375 осіб (з них іноземних туристів – 20,51%; туристів-громадян України, які виїжджали за кордон – 45,60%; внутрішніх туристів – 33,89%). У 2013 році кількість екскурсантів в Миколаївській області знизилась на 85,43% порівняно з 2012 роком. Аналізуючи 2014 рік, можна побачити, що загальна кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності в Миколаївській області зменшилась на 26,73% порівняно з 2013 роком. Кількість іноземних туристів зменшилась на 16,36%; туристів-громадян України, які виїжджали за кордон – на 33,67%; кількість внутрішніх туристів знизилась на 10,03%. Проте варто відмітити, що у 2014 році кількість екскурсантів виросла на 1,12% порівняно з 2012 та на 694,17% порівняно з 2013 роком. Частка внутрішніх туристів у 2014 році зменшилась на 10,03% порівняно з 2013 роком та на 31,57% порівняно з 2012 роком. Це пов'язано насамперед зі скороченням чисельності постійного населення. Так, у 2012 році Головним управлінням статистики у Миколаївській області було зареєстровано 1182,6 тис. осіб. У 2013 році – 1177,5 тис. осіб, у 2014 році – 1167,7 тис. осіб. Відповідно до цього, ми бачимо, що з 2012 року чисельність постійного населення в Миколаївській області зменшилась на 0,43% у 2013 році та на 1,26% у 2014 році.

Відомо, що ціни на споживчі товари та послуги безпосередньо впливають на ціну туристичних послуг. Тепер розглянемо таблицю 2, де показано зміну цін на основні споживчі товари та послуги[6], що впливають на ціну туристичних послуг.

Таблиця 2. «Індекс споживчих цін Миколаївської області»

Ціна товару чи послуги	2012	2013	2014
Ціна на продукти харчування та безалкогольні напої	102,3	97,2	119,5
Ціна на алкогольні напої	105,6	106,8	129,5
Ціна на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива	107,2	102,4	130,1
Відпочинок і культура	103,0	100,4	121,3
Ресторани і готелі	108,8	103,9	121,3

З таблиці 2 видно, що ціна на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива у 2012 зросла на 7,2% відповідно до попереднього року, у 2013 – на 2,4%, а у 2014 році – на 21,7% відповідно до попереднього року. Ціна на ресторани та готелі зросла відповідно на 8,8%, 3,9%, 1,3%. Ціна на продукти харчування та безалкогольні напої у 2012 році зросла на 2,3%, у 2013 році зменшилась на 2,8%, у 2014 році – на 10,5%. Вартість послуг «Відпочинок і культура» у 2012 році зросла на 3,0%, у 2013 році – на 0,4%, у 2014 – на 21,3%. Аналізуючи вище вказані дані, можна побачити залежність вартості туристичних послуг від тарифів на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива та цін на продукти харчування та відпочинок. Саме ці чинники знизили вартість туристичних послуг у 2014 році.

Отже, за останній рік загальна кількість туристів в Миколаївській області зменшилась на 31,97%. У цей рік реальний наявний дохід населення [7] був найменшим (104,4% до попереднього року), зменшилась чисельність постійного населення [8] на 1,26%, порівняно з 2012 роком. Саме ці фактори спричинили зменшення частки внутрішніх туристів у числі загальної кількості туристів у Миколаївській області. Що стосується іноземних туристів та туристів – громадян України, які виїжджали за кордон, то їх частка у загальній кількості туристів Миколаївської області стала найбільшою за період з 2012 по

2013 рік. Зважаючи на те, що на сьогоднішній день чисельність населення Миколаївської області не зростає, а його реальний дохід зменшується, необхідно зорієнтувати туризм в регіоні більше на іноземних туристів. Знецінення гривні може привести до величезного притоку їх до України у найближчий час. Це є найкращим моментом для розвитку туризму в Миколаївській області.

Список використаних джерел:

1. Верланов Ю. Фінансово-економічний механізм та інструменти політики розвитку туризму в Україні // Наукові праці ЧДУ імені Петра Могили. - 2005. - Том 38. Випуск 25. - 2005. - С.76-85.
2. Захарчук С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі // Економіка. Управління. Інновації. Електронне наукове фахове видання. - 2010. - №1 (3) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/10zsstgu.pdf.
3. Коленда Н. Фінансовий механізм забезпечення реалізації стратегічного потенціалу рекреаційної системи регіону // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий збірник / за ред. І.Г. Ткачук. - Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. - Вип. IV. - Т.2. - С.274-282.
4. Кулінська А. Особливості фінансового механізму державного управління суб'єктами невиробничої сфери (на прикладі туристичної галузі України) // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. - 2009. - Вип. 18/19. - С.468-476.
5. Чайковська О., Костенко Г. Фінансові умови розвитку санаторно-курортних закладів // Торгівля і ринок України: Збірник наукових праць. - 2009. - Вип.28, Т.3. - С.320-325.
6. Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2008–2014рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>
7. Доходи населення Миколаївської області (на 2012, 2013, 2014 рік). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>
8. Населення (на 2012, 2013, 2014 рік). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>
9. Туризм. Туристичні потоки (на 2012, 2013, 2014 рік). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua/>